

Ι.Μ. Παναγίας Κλεισούρας: Ο Παύλος Μελάς και η οσία Σοφία

/ [Ιερές Μονές](#)

Σημαντικό ιερό προσκύνημα της Δυτικής Μακεδονίας, η μονή Παναγίας Κλεισούρας είναι χτισμένη στην ευρύτερη περιοχή του ομώνυμου χωριού της Καστοριάς, σε υψόμετρο 970.

Σύμφωνα με την τοπική παράδοση, η φρουριακού χαρακτήρα μονή ιδρύθηκε στις αρχές του 14ου αιώνα από τον κλεισουριώτη ιερομόναχο Νεόφυτο και ανασυστάθηκε στις αρχές του 19ου αιώνα από τον αγιορείτη ιερομόναχο Ησαΐα Πίστα. Κτητορική επιγραφή στην είσοδο του καθολικού αναφέρει ως έτος ανακαινίσεως της μονής το 1813.

Η εκκλησιαστική παράδοση παραθέτει, ότι ο μοναχός Ησαΐας, είδε ένα όραμα όταν όταν εγκαταβιούσε στην Μονή Ιβήρων του Αγίου Όρους και τον οδήγησε στην ανασύσταση της μονής. Βρίσκεται χτισμένη σε μια εύφορη κοιλάδα, κάτω από την Κλεισούρα. Αποτελεί σημαντικό θρησκευτικό προσκύνημα για την περιοχή.

Το συγκρότημα, με τον φρουριακό του χαρακτήρα, σώζεται στο σύνολο του. Τα υπάρχοντα κτίσματα είναι του 18ου και 19ου αιώνα. Αποτέλεσε χώρο κρησφύγετου

την εποχή της Επανάστασης του 1821 και του Μακεδονικού Αγώνα, όπου φιλοξενήθηκε ο Παύλος Μελάς και οι συναγωνιστές του. Στο μέσον της εσωτερικής αυλής βρίσκεται το καθολικό, στο οποίο υπάρχει επιγραφή όπου ιστορείται η Μονή. Η εκκλησία είναι τρίκλιτη τρουλαία βασιλική με νάρθηκα και ανακαινίστηκε το 1813 με δαπάνες του μοναχού Ησαΐα και της τοπικής μητρόπολης, επί Μητροπολίτη Καστοριάς Νεοφύτου. Οι αγιογραφίες που ολοκληρώθηκαν το 1813, αποτελούν ένα ποιοτικό έργο του Γεωργίου από τους Χιονάδες της Ηπείρου, με μια πρωτότυπη θεματολογία από την δημιουργία του κόσμου.

Αξιόλογο είναι ξυλόγλυπτο τέμπλο του καθολικού, που είναι επιχρυσωμένο από τον Λινοτοπίτη χρυσοχόο Κωνσταντίνου το 1772 επί ηγουμενίας του μοναχού Παΐσιου. Η επίχρωσή του πρέπει να έγινε δεκαπέντε χρόνια μετά την τοποθέτηση του τέμπλου, από την χρονολογία 1757 που αναγράφεται στον Τίμιο Σταυρό στην κορυφή του. Έχει ανάγλυφες παραστάσεις από την Παλαιά Διαθήκη και την Καινή Διαθήκη. Το τέμπλο έχει καταπληκτική ομοιότητα με την εκκλησία της Παναγίας στο Λάμποβο της Δρόπολης στην Αλβανία. Στα νεότερα χρόνια, το μοναστήρι εγκαταλήφθηκε, για να λειτουργήσει ως γυναικεία κοινοβιακή μονή το 1993.

Το 1996, το καθολικό και το μοναστηριακό συγκρότημα εντάχθηκε στον κατάλογο του Υπουργείου Πολιτισμού ιστορικών και διατηρητέων μνημείων των μεταβυζαντινών εκκλησιών της Δυτικής Μακεδονίας. Σήμερα στην μονή εγκαταβιούν πέντε μοναχές.

Την 1η Ιουλίου 2012 ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος παρέστη στις εορταστικές εκδηλώσεις αγιοκατατάξεως της Οσίας Σοφίας, της «εν τη Ιερά Μονή Παναγίας Θεοτόκου Κλεισούρας ασκησάσης», η μνήμη της οποίας τιμάται από την Ορθόδοξη εκκλησία στις 6 Μαΐου.